

Ord: Den, der i sin Forretning eller til et Formaaels Opnaaelse benytter andres Medhjælp, skal ubetinget være ansvarlig over for Tredjemand for Forseelser, der begaaes af den benyttede Medhjælper. Selv om vedkommende Mand er ganske uden Skyld, skal han svare til de Forseelser, der ere begaaede af Medhjælperen. Som Eksempler skal jeg nævne, at efter det anførte Lovbuds Ord skal den Husbond, hvis Karl ryger Tobak i Stalden og derved afstedkommer Ildsvaade, være fuldt ud ansvarlig over for Assuranceselskabet for den indtruffne Skade. Endvidere et andet Tilfælde, som indtraf for et Par Aar siden i Dalby ved Frederikssund: En Pige bar Aske ud paa en Mødding og havde ikke passet paa, om Asken var uden Gløder, og fra de Gløder, som fandtes i den, tændtes der Ild i en nærstaaende Stak, og Følgen deraf blev, at ikke blot den Gaard, hvor Pigen tjente, men ogsaa en Række andre Gaarde samt flere Huse gik op i Luer. Efter Danske Lovs Bestemmelser skulde Husbonden ogsaa her svare til al den Skade, som skete. Et andet Eksempel kan nævnes, som er indtruffet her i Kjøbenhavn for nogle Aar siden: En Gæst kommer ind paa en Restauration, og under Opvartningen spilder vedkommende Opvarter ned paa Gæsten og spolerer derved hans Tøj. Gæsten sagsøgte Restauratøren og forlangte Erstatning i Henhold til Danske Lov, men Domstolene frifandt Restauratøren. I det hele taget have vore Domstole ikke været tilbøjelige til strengt at følge Bestemmelsen i Danske Lov, fordi de med Rette have indset, at det var en urimelig Bestemmelse (Afbrydelse). Ja, det er en Levning af den gamle Tids Retsopfattelse, som aldeles ikke harmonerer med vor Tids Retsopfattelse. Domstolene have med nogen Vaklen, men dog kende- ligt nok kun været tilbøjelige til at anvende Danske Lovs Bestemmelse i 3—19—2, naar det kunde antages, at Husbonden eller den, for hvem Forretningen foretoges, selv havde nogen Skyld i den skete Skade, hvilken Skyld ogsaa kan siges at være til Stede, naar han ikke med fornøden Omhu har valgt det Redskab, den Medhjælper, han har brugt. Den bestaaende Retstilstand maa altsaa siges at være den, at man almindeligvis ikke bliver ansvarlig for den Skade, som ens Tjenere eller Medhjælpere forvalde, medmindre man selv har ladet det mangle paa tilbørlig Agt- paagivenhed.

Men selv i denne afdæmpede Skikkelse er Reglen ikke fundet anvendelig paa For-

holdet mellem Staten og dens Embedsmænd eller øvrige Funktionærer. Ærede Medlemmer ville jo jævnligt have erfaret dette, naar vi i denne Sal have forhandlet med den højtærede Justitsminister om Erstatning for Følger af Fejl, som Embedsmænd have begaaet over for Borgere i Landet. Man har da stadig væk faaet det Svar, at Staten ikke kunde indlade sig paa at erstatte Skade, tilføjet private Folk som Følge af Fejl fra vedkommende Embedsmands Side. Dette har hidtil været Retstilstanden, men ved det foreliggende Forslag gør man et Skridt, der fører fuldstændig bort herfra. Medens den tidligere Tilstand har været, at den private Mand til en vis Grad var ansvarlig for de Redskaber, han benyttede, de Medhjælpere, han betjente sig af, havde Staten ikke noget saadant Ansvar; men nu bliver det helt omvendt for Statens Vedkommende. Nu skal Staten have et ubetinget Ansvar paa det Omraade, der her er Tale om, medens den private Mands Ansvar vedbliver at være begrænset. Jeg ved nok, at man til Begrundelse af dette ubetingede Ansvar paa Jærnbandedriftens Omraade vil anføre, at naar nogen indlader sig i Virksomheder, der ere særlig egnede til at medføre Fare, saa bør en saadan Virksomhed drives for vedkommendes egen Regning og Risiko og ikke paa andres Bekostning. Men selv om man nu vil anse denne Betragtning for rigtig, er det dog ikke afgørende for det foreliggende Spørgsmaal. Jeg er for Resten ikke vis paa, at den anførte Betragtning i Almindelighed er saa rigtig; thi naar en Virksomhed er samfundsnyttig, naar Samfundet ikke kan undvære den, synes jeg, det er lidt haardt at lægge et særligt Ansvar paa den, som udøver en saadan Virksomhed. Man kan forstaa en Regel som den i Danske Lov, at den, som føder Ulve og Bjørne op, skal ubetinget erstatte den Skade, de gøre. Jeg forstaaer ogsaa, at naar en Luftskipper stiger op for Betaling til Forlystelse for et Tivolipublikum, bør al den Skade, som Ballonen forvolder Folk, ubetinget erstattes. Men naar det er en samfundsgavnlig Virksomhed, det drejer sig om, saa forekommer det mig ikke saa indlysende, at det er rigtigt at paalægge vedkommende Forretningsmand et ubetinget Ansvar. Men lad det nu gaa, saa maa dog i hvert Fald det udkræves, at Virksomheden drives i egen Interesse. Men hvad Statsbandedriften angaar, vil sikkert ingen paastaa, at det er en Virksomhed, som udøves i Statskassens Interesse; tværtimod, den er i Samfundets Interesse,